

OM SKEHEJREN I VESTJYLLAND

AF

FINN SALOMONSEN

Faa Steder i Danmark besidder et saa broget og storslaaet Dyreliv som Moseegnene i Vestjylland, og specielt hvad Fuglelivet angaar, frembyder vel intet Sted saa gode Betingelser for interessante og morsomme Iagttagelser som det skønne og afvekslende Landskab, der grupperer sig om de vestjydske Søer og Laguner, og som næsten uden Afbrydelse strækker sig fra Ho Bugt til Limfjorden. Her i de skiftende Sump- og Engstrækninger, vekslende med tørrere Klit-, Plantage- og Hedeomraader, kan de forskellige Fuglearter finde velegnede Livsbetingelser; men dominerende er dog Vadefuglene, baade hvad Art- og Individantal angaar. Paa de saftigt grønne Engstrækninger træffes foruden Viber, Ryler, Rødben, Strandkader og Brushøns ogsaa Regnsøver, Klyder og Kobbersnepper, ja Klyderne er visse Steder sikkert de talrigste; paa Tipperhalvøen alene vil jeg anslaa deres Antal til 500 Par. Regnsøverne yngler selvfølgelig ikke her, men forekommer hele Sommeren; jeg saa dem flere Gange midt i Juni Maaned. I Sumpene omkring Fiil Sø, i de udstrakte Hængedyndspartier, som kun er dækkede af spredte Græstuer, er Horsegøge og Tinksmede de hyppigste, og omvendt er paa tørrere, mere sandede Strækninger den Almindelige og den Hvidbrystede Præstekrave de overvejende. Storcken, som, da Rambusch skrev sine »Studier over Ringkøbing Fjord«, fandtes her »i et ganske forbavsende Antal«, er nu, kun en Snes Aar senere, taget enormt af, saaledes at der kun findes et Par i hele Partiet omkring Fiil Sø og ligeledes kun et Par i Egnen omkring Nymindegab. Det sidstnævnte Par er oven i Købet i Aar rykket ind i Landet og ruger ikke mere paa en Gaard tæt ved Nymindegab, som det tidligere har gjort, skønt ellers det sumpede Terræn med de udstrakte Engdrag maatte synes at frembyde udmærkede Livsbetingelser.

Maaske vil imidlertid Ringkøbing Fjord, til Gengæld for Stor-ken, blive beriget med en anden Vader, nemlig Skehejren. Ikke saaledes at forstaa at denne først nu skulde indvandre til Danmark; den har tværtimod tidligere forsøgt at yngle et Par Gange, (i Schiølers Samling findes saaledes en ♀, pull., fra Klægbanken, taget den 13. Juli 1919), ligesom den ogsaa i yderst ringe Antal og ganske uregelmæssigt er set omstreffende i andre Dele af Landet, f. Eks. en Flok ved Odense i 1884 og ved Vejlerne i Limfjorden 1921, men meget tyder paa, at den nu vil gøre Alvor af at blive regelmæssig Ynglefugl i Vestjylland.

Denne ejendommelige Fugl saa jeg i Terrænet Nord for Værn Sande den 19. Juni 1928. Landskabet bestaar af store Engstrækninger, hvorover enkelte høje Klitpartier, Store Mjøl, Bjaalum o. s. v. hæver sig, og er gennemskaaret af »Fjorde«, de saakaldte Loer. Det var paa en Lerbanke uden for en saadan Lo, Lille Lo, at jeg saa Skehejren. Omkring den befandt sig et lille Selskab, bestaaende af en halv Snes Klyder, en Del Rødben, nogle Stormmaager og et Par Havmaager, der dels hvilede sig dels fiskede Smaadyr i det lave Kystvand.

Ogsaa Skehejren holdt Maaltid, og den benyttede sig herved af en original Fiskemetode, hvorved dens ejendommelige Næb ydede den god Hjælp, eller rettere omvendt: det skeformede Næb er fremkommet som Følge af dens særlige Fangstmetode, paa samme Maade som Ændernes og specielt Skeændernes afladede Næb er et Produkt af deres Levevis, deres Snadren. Skehejren fiskede vidtforskelligt fra baade Hejre og Stork, thi medens begge disse gaar rundt i det lave Kystvand med Næbbet over Vandoverfladen og først hugger til, naar der viser sig noget, saa gaar Skehejren ganske anderledes systematisk frem. I det lave Brakvand, der gik den til lidt over Hælen, holdt den stadigt hele Næbbet under Vandet lige til Næbroden og bevægede samtidigt Hovedet ligefrem taktfast fra Side til Side, saaledes at intet Dyr kunde undslippe. Under denne Manøvre bevægede den sig fremad, stadigt med Næbbet under Vandet og stadigt førende Hovedet fra Side til Side, og det varede da heller ikke længe, før den havde faaet Bytte; den slugte straks Fangsten, et Krebsdyr eller en lille Fisk, ved Hjælp af de sædvanlige smaa Hovedkast. Dette Fiskeri fortsatte den med i flere Timer kun afbrudt af, at den engang imellem ivrigt spejdede omkring sig efter eventuelle Forstyrreere. Jeg havde her rig Lej-

lighed til at beundre den pragtfulde Fugl. Det var en gammel, snehvid Han med lang Nakketop. Benene og Næbbet, der var sorte, stak paa en paafaldende Maade af mod dens renhvide Fjerdragt, ligesom ogsaa Næbbets gule, runde Spids kontrasterede livligt mod den mørkere farvede Basaldel. Jeg fik Lejlighed til at iagttage, hvor lidt sky den er, en Egenskab, der sikkert ikke har været den til Gode. Jeg begyndte nemlig at vade ud mod den, og skønt baade en Flok Dværgerterner, nogle Viber og Kobbersnepper lavede et infernalsk Spektakel over mit Hoved, og skønt alle de andre Fugle omkring den paa Lerbanken lettede og deltog i Koncerten, lod den sig imidlertid ikke forstyrre, men fortsatte uanfægtet sit Maaltid. Først da jeg i lang Tid paa 30 Meters Afstand havde beundret den, fløj den, efter at have foretaget de obligate, storkelignende Spring, for igen at slaa sig ned i Vandet ved Kysten af Holmslands Klit, og selv derovre fra, vel en km borte, lyste dens Næbspids som et Guldstykke.

Under Flugten mindede den om Hejren ved næsten ikke at svæve, som jo Storken gør, men at benytte Vingerne omtrent hele Tiden. Men det er ogsaa det eneste, hvori den erindrer om Hejrerne. Ligesom Storkene holdt den nemlig Hovedet strakt langt frem og manglede altsaa Hejrerens karakteristiske Knæk paa Halsen. Den synes saaledes efter min Mening, ikke at fortjene Navnet Skehejre men snarere Skestork, for ganske vist hører den hverken til Storke- eller Hejrefamilien, men til Ibiserne, men disse afviger blot fra Storkene ved nogle Forskelligheder i Næsebenets og Brystbenets Forhold, medens Hejrerne paa væsentlige Punkter er helt anderledes, idet de f. Eks. besidder de ejendommelige Pudderdun, der ganske mangler hos Storke- og Ibisfamilien, ligesom ogsaa Næbbets Struktur og Form er afvigende; Storkene og Ibiserne hører ogsaa paa anden Maade naturligt sammen, idet nogle tropiske Storke paa visse Punkter antyder Tilnærmelser til Ibistypen. Grunden til, at den paa de fleste Sprog er blevet kaldt Skehejre, bygger altsaa ikke paa Slægtskabsforhold og kan heller ikke ligge i Levevisen, da denne hos baade Hejrer og Storke er forskellig for den samme Art paa de forskellige Steder, eftersom Livsbetingelserne skifter, og for Resten tillader Skehejrens afvigende Næbform ikke at drage nogen direkte Sammenligning. Efter min Mening er Hejre-navnet blevet fæstet paa den af den Grund, at den i næsten hele sit Udbredelsesomraade, undtagen lige de allernordligste

Pladser, Holland og Danmark, findes paa de samme Steder som en hvid Hejreart, Silkehejren, *Egretta garzetta garzetta* (L.). der har omtrent samme Størrelse og Farve som Skehejren; da den ogsaa har Nakketop, og da dens Levevis er den samme som Skehejrens, kan denne altsaa for en læg Iagttager kun adskilles fra Silkehejren paa »Skeen«.

Der er som sagt flere Ting, der tyder paa, at Skehejren nu vil gøre Alvor af at blive dansk; blandt andet har flere Ornithologer i denne Sommer truffet en Flok paa 8 derovre, og intet vilde jo være bedre, end om vor, efterhaanden noget decimerede Fuglefauna kunde tælle denne pragtfulde Art blandt sine faste Ynglefugle.

ORNITHOLOGISKE IAGTTAGELSER PAA EN TUR TIL CHRISTIANSØ

AF

FINN SALOMONSEN

Erteholmene, den lille Øgruppe, der ligger Øst for Bornholm, virker altid fremmedartet paa Turisterne, der besøger dem. I blændende Solskin ligner de næsten sydlandske, italienske Øer; i hvert Fald bliver Tanken ført hen derpaa, naar man første Gang ser deres gule, rødtagede Huse, der, omgivet af grønne Haver, ligger paa Klipperne som op ad en Bjergskraaning; kommer man imidlertid ud paa de ubeboede Klippeskær og Smaaholme, hvoriblandt Græsholmen og Tat med »Kalven« er de største, minder Landskabet mere om en norsk eller grønlandsk Skærgaard. Dette Indtryk forstærkes yderligere, naar man iagttager Øernes Fugleliv, der er helt anderledes end vor øvrige Fauna, har en mere nordlig Karakter.

Anker Larsen har (D. o. F. T. 1925, p. 105—107) paavist, at to i Danmark ellers ikke ynglende Fuglearter, nemlig Alken og Sildemaagen, i stort Antal ynglede paa Græsholmen. Disse Fugle sammen med Ederfuglene giver Øerne deres næsten arktiske Præg.

Da Fuglelivet paa Grund af Fredningen, som Fiskerne paa